

พฤศจิกายนเดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก

สมศรี เพชรโชติ

เกือบทุกประเทศทั่วโลกได้กำหนดให้วันที่ 25 พฤศจิกายน ของทุกปี เป็นวันยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง หลายท่านอาจจะสงสัยว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกวันนี้ จริง ๆ แล้ววันที่ 25 พฤศจิกายน เป็นวันสำหรับรำลึกถึงผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรง เมื่อ 40 ปีมาแล้วได้เกิดเหตุการณ์ที่ผู้หญิงชาวโดมินิกันถูกฆ่าตายจากอำนาจเผด็จการในประเทศของตน องค์กรที่ทำงานเพื่อผู้หญิงในประเทศไทยได้ร่วมรณรงค์ต่อต้านการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงมาตลอด แต่ประเทศไทยนับว่าก้าวหน้ากว่านานาชาติ เพราะคณะรัฐมนตรีได้มีมติตั้งแต่ปี 2542 กำหนดให้เดือนพฤศจิกายนเป็นเดือนแห่งการรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก

นอกจากนั้นยังมีการรณรงค์ตัดริบบิ้นขาว (White Ribbon) ในวันดังกล่าว การรณรงค์ตัดริบบิ้นขาว ได้ริเริ่มขึ้นในประเทศแคนาดา ปี ค.ศ.1991 (พ.ศ.2534) โดยกลุ่มผู้ชายจำนวน 1,000,000 คน ที่มองเห็นความสำคัญของปัญหาความรุนแรงต่อสตรี และต้องการยุติปัญหาดังกล่าว ได้เรียกร้องให้ผู้ชายทั่วโลกร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาเด็กและสตรี และแสดงตนว่าไม่เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรี โดยการติดริบบิ้นที่ปกเสื้อในช่วงเวลา เริ่มจากวันที่ 25 พฤศจิกายน วันขจัดความรุนแรงต่อสตรีสากล จนถึงวันที่ 10 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันสิทธิมนุษยชน White Ribbon หรือริบบิ้นขาวเป็นสัญลักษณ์ที่ผู้ชายติด เพื่อแสดงถึงการต่อต้านการใช้ความรุนแรงต่อสตรีในทุกรูปแบบ ต่อมาสัญลักษณ์ดังกล่าว องค์กรสหประชาชาติได้รับมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อร่วมกันรณรงค์ทั่วไป แม้ว่าจะมีการรณรงค์เรื่องนี้กันทั่วโลก แต่ปัญหาความรุนแรงก็ยังเกิดกับผู้หญิงไม่เว้นแต่ละวัน และมักพบว่าผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นผู้ชายทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ชายเหล่านั้นเป็นคนไม่ดีแต่อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมปลูกฝังความรุนแรงสำหรับการแก้ปัญหาความรุนแรงมักไม่ค่อยมีใครพูดถึง จึงทำให้ความรุนแรงถูกซ่อนไว้มิดชิด โดยเฉพาะต่อหน้าสาธารณชน แต่จะมาแสดงออกในที่ลับหูลับตาคน โดยเฉพาะคนที่บ้าน ในครอบครัว ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

เนื่องจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นมิใช่กระทบต่อผู้หญิงเพียงฝ่ายเดียว แต่มีผลต่อเด็ก เยาวชน ครอบครัว และสังคมด้วย

ทุกวันนี้มีนักวิชาการหลายท่าน และองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนหลายองค์กรที่ ป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงอย่างเข้มข้น จุดเน้นที่ผ่านมาจะมุ่งไปที่ความ ช่วยเหลือผู้ถูกกระทำหรือการป้องกันความรุนแรงที่มีผู้หญิงเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่ง ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่สุดเรื่องหนึ่ง แต่ปัญหาคความรุนแรงที่เกิดขึ้น นั้นมี 2 ข้าง ข้างหนึ่งคือผู้ถูกกระทำ ส่วนอีกข้างหนึ่งคือผู้กระทำ ทั้ง 2 ข้าง (ทั้งผู้กระทำ และผู้ถูกกระทำ) ต้องการความช่วยเหลือไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน แต่ตัวผู้กระทำยังไม่ได้ รับความสนใจเท่าที่ควร จากคำบอกเล่าจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น จากการที่ ผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงเล่าว่า เมื่อเหตุการณ์ความรุนแรงผ่านพ้นไปแล้ว ผลที่เกิดตามมา คือบาดแผลทางร่างกาย ผู้กระทำที่อาจเป็นคู่รัก เป็นแฟน หรือเป็นสามี มีความรู้สึกผิด มี การขอโทษ (และก็ยกโทษ) หรือจากที่มีผู้ชายที่แสวงหาคำปรึกษาผ่านทาง “สายด่วน เพื่อผู้ชาย” ซึ่งเป็นบริการทางโทรศัพท์ของข้อมูลสอทไลน์ ก็น่าจะเพียงพอที่จะสรุปได้ ว่าควรให้ความช่วยเหลือดูแลผู้กระทำให้หยุดหรือปรับพฤติกรรมที่รุนแรงนั้น ซึ่งน่าจะ เป็นกลไกหรือวิธีการที่สำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยผ่อนคลายปัญหาคความรุนแรงที่ต้องมอง หลายด้าน ทั้งผู้ถูกกระทำ ผู้กระทำ ตลอดจนครอบครัวและผู้ใกล้ชิดของทั้ง 2 ฝ่าย

เมทินี พงศ์เวช (2547, หน้า 10-11) ได้เสนอแนวคิด การดำเนินการป้องกันและ แก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับผู้กระทำเป็นสำคัญดังนี้

1. การจัดบริการให้คำปรึกษา บำบัดฟื้นฟูและปรับพฤติกรรมรุนแรงโดย แสวงหาความช่วยเหลือจากผู้อยู่ในวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยา/จิตแพทย์ หรือการจัดให้มี บริการทางโทรศัพท์ในด้านนี้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องปรับทัศนคติให้สังคมไม่ติดกับ ความเชื่อที่ว่าผู้ที่ไปรับการบำบัดหรือไปพบจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาเป็นผู้มีอาการป่วย ทางจิต หรือ “เป็นบ้า”

2. การจัดให้มีหลักสูตรการอบรม/สัมมนาที่เอื้อต่อการลดความรุนแรงใน ครอบครัว เช่น การแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยวิธีการที่ไม่รุนแรง การจัดการกับอารมณ์โกรธ และอื่น ๆ ที่จะช่วยบำบัดฟื้นฟู และปรับพฤติกรรมรุนแรงได้

3. การปรับปรุงกลไกและมาตรการทางกฎหมาย กลไกทางกฎหมายที่จะเอื้อต่อการคุ้มครอง และช่วยเหลือผู้หญิงและผู้ชายในด้านความรุนแรงยังไม่ได้มีการนำมาใช้อย่างเต็มที่ เพราะกฎหมายมุ่งที่จะให้ผู้กระทำรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง ผู้กระทำหยุดพฤติกรรมรุนแรง แนวทางในการปรับปรุงกลไกและมาตรการควรสร้างทางเลือกในการลงโทษให้เพิ่มมากขึ้นกว่าการจำคุก เช่น อาจสร้างเงื่อนไขพิเศษ ทำทัณฑ์บน กำหนดให้ปรับพฤติกรรมตามความเหมาะสม ซึ่งอยู่ในกรอบคิดเดียวกับแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

4. การให้อำนาจแก่ตำรวจ/นักสังคมสงเคราะห์ในการแทรกแซงให้ความช่วยเหลือและยุติเหตุการณ์รุนแรงรวมถึงการแยกตัวเด็ก/ผู้ถูกกระทำทำให้ผู้กระทำย้ายออกจากบ้าน

5. การสร้างเงื่อนไขให้กับผู้กระทำ เพื่อให้รับผิดชอบต่อผลกระทบจากการกระทำของตน เช่น รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์รุนแรงนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ชายที่ไม่กระทำความรุนแรงกับสตรีและเด็กทั่วโลกอีกทั้งยังเห็นว่าตนเองจะนิ่งดูดายไม่ได้ ก็ได้รวมตัวกันดำเนินกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่จะแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง ตัวอย่างที่ผู้เขียนยกมานี้เป็นประสบการณ์ในต่างประเทศ แต่ก็น่าจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เห็นความสำคัญต่อการช่วยเหลือดูแลผู้กระทำไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้กระทำ

ตัวอย่างกิจกรรมที่มุ่งไปที่ผู้ชาย

1. กลุ่ม Real Men กลุ่มลูกผู้ชายที่แท้จริง เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นในเมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์ที่จะนิยาม “ความเป็นชาย” ใหม่เพราะเห็นเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องทบทวน เพื่อปรับภาพลักษณ์ของผู้ชายภารกิจเน้นไปในด้านรณรงค์ส่งเสริมให้ผู้ชายปรับอคติทางเพศของตน และรับผิดชอบต่อความรุนแรงที่เกิดกับผู้หญิงในสังคม รวมทั้งสร้างการตระหนักรับรู้ให้ผู้ชายเห็นความสำคัญและร่วมสร้างความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชายอันเป็นรากฐานของความรุนแรง

2. กลุ่ม XY เอกซ์วาย เป็นอีกกลุ่มหนึ่งในประเทศออสเตรเลีย ที่มีอุดมการณ์คล้ายกลุ่ม Real Men มุ่งแสวงหานิยามใหม่สำหรับ “ความเป็นชาย” โดยมองว่าความรุนแรงที่ผู้หญิงประสบนั้น มีสาเหตุสำคัญมาจากความสัมพันธ์ ในเชิงอำนาจที่ไม่

เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย และมุ่งรณรงค์ในเรื่องของความเสมอภาคเพื่อ
แก้ไขปัญหาคความรุนแรง

3. ศูนย์ช่วยเหลือผู้ชาย “แมนเซ็นตรัม” มีวัตถุประสงค์สำคัญคือให้ความ
ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา เยียวยา หาทงออกให้กับผู้ชายที่ประสบวิกฤติปัญหาชีวิตภายใต้
กรอบเป้าหมายที่จะสร้างความร่วมมือ และความเข้าใจระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายให้มากขึ้น
ความช่วยเหลือที่ “แมนเซ็นตรัม” ให้อยู่ในลักษณะที่ผู้ชายมีความเชื่อมั่น ไว้ใจมองว่า
“ปลอดภัย” ไม่เสี่ยงต่อการที่ผู้อื่นจะรับรู้ เนื่องจากในกระบวนการให้คำปรึกษา/
ช่วยเหลือจะไม่มีการจัดบันทึกประวัติที่จะเป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและมีการ
เก็บรักษาความลับถึงตัวตนผู้มารับคำปรึกษาอย่างเคร่งครัด

4. การบำบัดฟื้นฟู ปรับพฤติกรรมรุนแรง (โดยคำสั่งศาล) ศาลในสหรัฐอเมริกา
มักจะบังคับให้ผู้กระทำเข้ารับการบำบัดปรับพฤติกรรมแทนที่จะจำคุกอย่างเดียว
ระยะเวลาของการบำบัด หรือปรัชญาของการดำเนินงานฟื้นฟู แก้นั้นแล้วแต่องค์กรที่
อาจแตกต่างกันไปอาจเป็นตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 9 เดือน แต่เป้าหมายคล้ายกันคือให้ผู้กระทำ
นั้นยอมรับว่าตนเองจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อพฤติกรรมรุนแรงของตนเอง และเรียนรู้ที่
จะระงับความโกรธ เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น โครงการบางอันมุ่งเลยไปที่จะทำให้ผู้ชายได้
สำรวจตัวตนใหม่ บทบาทใหม่ รวมถึงสภาวะการณ์ที่ผู้ชายอยู่ในสถานการณ์เชิงอำนาจ
สูงกว่าผู้หญิง

5. กลุ่มผู้ชายช่วยผู้หญิง SWAT (Support for Women Advocate of Talanay)
SWAT เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ผู้ชายรวมตัวกันเพื่อสนับสนุน ผู้หญิงที่ทำงานด้านความ
รุนแรง โดยเน้นให้ผู้ชายตระหนักในประเด็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างกัน โดย
สมาชิกของกลุ่มจะเข้าแทรกแซง เมื่อผู้หญิงในชุมชนประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรง
โดยสามี

การแก้ไขปัญหาคความรุนแรงนั้นคงต้องอาศัยทั้งหญิงและชาย เพราะข้อมูลความ
รุนแรงเท่าที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มาจากปากคำของผู้หญิง ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชายก็เป็นผู้กระทำ
มีจำกัดมาก จึงมีโอกาศได้รับการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้ชายมี
น้อย จึงจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ชายเข้ามามีส่วนร่วมมองปัญหาและหาแนวทางแก้ไข เมื่อใดก็
ตามที่ผู้ชายเข้ามามีส่วนร่วมโดยเห็นความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นประเด็นปัญหาของผู้ชายเท่า ๆ

กับที่เป็นปัญหาของผู้หญิงและร่วมแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เมื่อนั้นก็คาดได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเกิดขึ้นและเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีรากฐานปูด้วยความสงบสุขและความเสมอภาค ความรุนแรงต่อผู้หญิงจะไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป

สรุป การรณรงค์ติดยาเสพติด เป็นการแสดงถึงความห่วงใยต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงและเด็ก เป็นโอกาสที่ผู้ชายจะแสดงออกซึ่งความห่วงใย และภาคภูมิใจ การติดยาเสพติดเป็นเหมือนสัญญาณส่วนบุคคลที่ให้ไว้ต่อการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิง ไม่ได้เป็นข้อที่บ่งบอกว่าไม่เคยรุนแรง ไม่ใช่การลดล้างการกระทำผิด ไม่ได้หมายความว่ามีความสัมพันธ์ภาพที่สมบูรณ์แบบ ไม่ได้หมายความว่ามีความค้ำค้ำหรือแนวทางในการแก้ปัญหาทั้งหมด การติดยาเสพติดน่าจะหมายความว่าความเพียงง่าย ๆ ว่ารับไม่ได้กับความรุนแรงที่กระทำต่อผู้หญิง และจะไม่นิ่งเฉยต่อการที่ผู้หญิงถูกกระทำรุนแรง เพราะเชื่อมั่นว่า พวกเราทุกคนอยากเห็นครอบครัว ชุมชน และสังคมไทยที่เป็นสุข มีความสันติ ไม่ใช่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ เพราะความรุนแรงเป็นวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์ ถ้าทุกคนร่วมกันขจัดความรุนแรงได้และไม่ยอมรับความรุนแรง สตรีและเด็กก็จะมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขขำที่เราได้ยินได้ฟังอยู่เสมอว่าเด็กและสตรีมักตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง โดยเฉพาะการล่วงละเมิดทางเพศโดยการบังคับขู่เข็ญ ทำร้ายทุบตี คุกคาม จำกัดเสรีภาพ เช่น สามีทำร้ายภรรยา บิดามารดาทุบตีบุตร หรือข่มขืนบุตร นักเรียนพาเพื่อนไปข่มขืน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่สะท้อนใจคนทุกคนในสังคม แต่ถ้าทุกคนหันมาร่วมมือกันแก้ไข ปัญหา ปัญหาเหล่านี้ก็จะหมดไปจากสังคมไทยในที่สุด

บรรณานุกรม

เมทินี พงษ์เวช. 2547. **เอื้อมถึงผู้ขายเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรง**. กรุงเทพฯ : รหัส
นุกเงินสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี, บริษัท แสตนคอน จำกัด.
ส่งเสริมสถานภาพสตรี, สมาคม. 2547. **รหัสนุกเงินยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก**.
กรุงเทพฯ : บริษัท แสตนคอน จำกัด.